

4. Лисенко А.О., Горбенко О.В. Спортивні танці (європейська програма): навч. посіб. / А.О. Лисенко, О.В. Горбенко Харків. – Харків: ФОП Бровін О.В., 2020. – 344. ISBN 978-617-7912-32-2
5. Осадців Т.П. Спортивні танці: [Навч. Півісіб]. Львів: ЗУКЦ, 2001. 340 с.
6. Современный спортивный балльный танец: исторический опыт, современные проблемы, перспективы развития: Межвузовская научно-практическая конференция, 22 февраля 2013 г. Санкт-Петербург: СПбГУП, 2013. 64 с.
7. Нилов В.Н. Балльный танец: программа и метод, пособие. Москва, 2001. - 68 с.
8. Чикалова Т.А., Почитаева, Е.А. Методика обучения детей 5-6 лет базовым элементам техники спортивных танцев на этапе начальной подготовки // Спортивные танцы. РГАФК. Бюллетень № 2. 2001. С. 35-39.
9. Mayer-Karakis B. Ballroom Ikons. Düsseldorf : Dancesport Publishing, 2009.

References

1. Keba M.Ie. Suchasna systema otsiniuvannia zmahhan z balnykh tantsiv (tantsiuvalnyi sport) // zb. nauk. statei «Molodyi vchenyi». Kyiv, 2017, №12 (52). S.168-170.
2. Kovalenko A.A. Postanovochnye kompozicii v podgotovke sportsmenov-tancorov. Sportivnye tancy: Byulleten'. 2000. №3. S. 12-19.
3. Lenskaya Elena Valentinovna. Struktura i sodержanie nachalnoy tehnikeskoy podgotovki v sportivnykh tantsakh na osnove odinochnogo tantsevaniya: dissertatsiya ... kandidata Pedagogicheskikh nauk: 13.00.04 / Lenskaya Elena Valentinovna. Moskva, 2016. 180 s.
4. Lysenko A.O., Horbenko O.V. Sportivni tantsi (ievropeiska prohrama): navch. posib. / A.O. Lysenko, O.V. Horbenko Kharkiv. – Kharkiv: FOP Brovin O.V., 2020. – 344. ISBN 978-617-7912-32-2
5. Osadtsiv T.P. Sportivni tantsi: [Navch. Pvisib]. Lviv: ZUKTs, 2001. 340 s.
6. Sovremenniy sportivnyy balnyy tanets: istoricheskiy opyt, sovremennye problemy, perspektivy razvitiya: Mezhevuzovskaya nauchno-prakticheskaya konferentsiya, 22 fevralya 2013 g. Sankt-Peterburg: SPbGUP, 2013. 64 s
7. Nilov V.N. Balnyy tanets: programma i metod, posobie. Moskva, 2001. - 68 s.
8. Chikalova T.A., Pochitaeva, E.A. Metodika obucheniya detey 5-6 let bazovym elementam tehniki sportivnykh tantsev na etape nachalnoy podgotovki // Sportivnye tantsyi. RGAFK. Byulleten' # 2. 2001. S. 35-39.
9. Mayer-Karakis B. Ballroom Ikons. Düsseldorf : Dancesport Publishing, 2009.

DOI 10.31392/NPU-nc.series 15.2020.7(127).10

УДК 377: 355.541.2

Давигора Ю. І.,
кандидат психологічних наук
професор кафедри тактичної підготовки
Національної академії внутрішніх справ, м. Київ

ТАКТИЧНА ПІДГОТОВКА ПРАВООХОРОНЦІВ У КОНТЕКСТІ НОВОЇ КОНЦЕПЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Здійснено аналіз особливостей службової діяльності працівників Національної поліції України й нормативних документів, які регламентують організацію тактичної підготовки в системі первинної професійної підготовки та службової підготовки поліцейських. Констатовано, що виконання службових обов'язків працівниками поліції пов'язане з постійними контактами з різними верствами населення. Такі умови підвищують вимоги до тактичної підготовленості особового складу. Встановлено, що в контексті сервісної функції Національної поліції України тактична підготовка потребує удосконалення. На підставі опрацювання нормативних документів та наукової літератури, висвітлено специфіку тактичної підготовки поліцейських на різних етапах професійного навчання. Констатовано необхідність удосконалення системи службової підготовки поліцейських шляхом подальшої практичної спрямованості.

Перспективи подальших досліджень полягають у необхідності обґрунтування, розроблення та змістового наповнення ситуаційних завдань, які використовують під час навчальних занять із тактичної підготовки в системі службової підготовки поліцейських.

Ключові слова: поліцейський, ситуаційні завдання, службова підготовка, тактична підготовка.

Давигора Ю. И. Тактическая подготовка правоохранительных органов в контексте новой концепции деятельности Национальной полиции Украины. Осуществлен анализ особенностей служебной деятельности работников Национальной полиции Украины и нормативных документов, регламентирующих организацию тактической подготовки в системе первичной профессиональной подготовки и служебной подготовки полицейских. Констатируется, что выполнение служебных обязанностей работниками полиции связано с постоянными контактами с различными слоями населения. Такие условия повышают требования к тактической подготовленности личного состава. Установлено, что в контексте сервисной функции Национальной полиции Украины тактическая подготовка требует усовершенствования. На основании обработки нормативных документов и научной литературы, освещены специфику тактической подготовки полицейских на разных этапах профессионального обучения. Констатируется необходимость совершенствования системы служебной подготовки полицейских путем дальнейшей практической направленности.

Перспективы дальнейших исследований заключаются в необходимости обоснования, разработки и содержательного наполнения ситуационных задач, которые используют во время учебных занятий по тактической подготовке в системе служебной подготовки полицейских.

Ключевые слова: полицейский, ситуационные задачи, служебная подготовка, тактическая подготовка.

Davygora Y.I. Tactical training of law enforcement officers in the context of a new concept of the National Police of Ukraine. The analysis of the peculiarities of the official activity of the employees of the National Police of Ukraine and the normative documents that regulate the organization of tactical training in the system of primary professional training and professional training of police officers is carried out. It was stated that the performance of official duties by police officers is associated with constant contact with various segments of the population. There are many cases of encounters with aggressive people who are intoxicated, mentally unbalanced, etc. When confronted with government officials, citizens are often emotionally agitated and may not always respond adequately to law enforcement. In such situations, the tactical training of police officers is important, which is seen as the formation of special motor skills and abilities aimed at ensuring personal safety in the performance of official duties related to contact with the offender.

A thorough study of the situations of practical activity of patrol police officers testifies to the existing problems in the tactical training of law enforcement officers. Erroneous actions of employees are partly explained by insufficient knowledge of external manifestations of threats from the offender, psychological behavior, low level of skills of effective communication with "problem people", the ability to control their own mental state in the performance of official duties related to communication with emotionally aroused individuals, the ability to control the situation and the actions of others without escalating conflict

Such conditions increase the requirements for tactical training of personnel. It is established that in the context of the service function of the National Police of Ukraine, tactical training needs to be improved. Based on the elaboration of normative documents and scientific literature, the specifics of tactical training of police officers at different stages of professional training are highlighted. The need to improve the system of police training through further practical orientation was stated.

Prospects for further research are the need to substantiate, develop and fill the content of situational tasks, which are used during training sessions on tactical training in the system of police training.

Key words: policeman, situational tasks, service training, tactical training.

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Нова концепція діяльності Національної поліції України передбачає вдосконалення системи професійної підготовки особового складу. Ідеологія сервісної функції потребує розширення звичних для професійної педагогіки та психології кордонів аналізу та залучення до предмета дослідження здобутків інших галузей педагогічного знання [1-6].

Відповідно до закону України «Про Національну поліцію» вона здійснюється на засадах партнерства з населенням і полягає в наданні поліцейських послуг у сферах: забезпечення публічної безпеки і порядку; охорони прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави; протидії злочинності; надання в межах, визначених законом, послуг з допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги.

Аналіз особливостей професійної діяльності поліцейських патрульної поліції дає підстави констатувати, що виконання службових обов'язків пов'язане з постійними контактами з різними верствами населення [3]. Контакти з порушниками громадського спокою відбуваються як у приміщенні, так і на вулиці, у парку, біля будівлі, автомобіля тощо. Непрогнозовані випадки зіткнення з агресивно налаштованими особами, які перебувають у стані алкогольного сп'яніння, психічно нерівноваженими тощо. Під час зіткнення з представниками влади громадяни часто перебувають у збудженому емоційному стані й реагувати на появу правоохоронців можуть не завжди адекватно. У таких ситуаціях важливою є тактична підготовленість працівників поліції, яку розглядають як сформованість спеціальних рухових умінь і навичок, спрямованих на забезпечення особистої безпеки під час виконання службових обов'язків, пов'язаних з контактом із правопорушником [5].

Грунтовне вивчення ситуацій практичної діяльності працівників підрозділів патрульної поліції свідчить про існуючі проблеми в тактичній підготовленості правоохоронців. Помилкові дії працівників частково пояснюються недостатньою озброєністю знаннями стосовно зовнішніх проявів загрози з боку порушника, психологічних особливостей поведінки, низьким рівнем сформованості умінь ефективного спілкування з «проблемними людьми», умінь контролювати власний психічний стан під час виконання службових обов'язків, пов'язаних із спілкуванням з емоційно збудженими особами, умінь контролювати ситуацію та дії оточуючих без ескалації конфлікту [8; 10].

Аналіз ситуацій фізичного протистояння працівників поліції з особами, які чинили опір свідчать про низький рівень сформованості умінь у застосуванні заходів поліцейського примусу (фізичної сили, спеціальних засобів та вогнепальної зброї). Також зафіксовані випадки не правомірного застосування правоохоронцями спеціальних засобів та вогнепальної зброї. Не завжди працівники приймають вірні рішення під час автопереслідування правопорушників, нехтуючи при цьому правилами дорожнього руху, що призводило до скоєння дорожньо-транспортних пригод, травмування громадян [6]. Наслідки таких ситуацій свідчать про низький рівень тактичної підготовленості правоохоронців. Підвищення рівня тактичної підготовленості працівників патрульної поліції можливе за рахунок удосконалення методик навчання та організації освітнього процесу під час проходження слухачами курсів первинної професійної підготовки та занять у системі службової підготовки поліцейських. Зазначене потребує подальших наукових досліджень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить, що удосконаленню системи професійного навчання працівників правоохоронних органів присвячено праці багатьох науковців, серед яких: М. І. Ануфрієв, В. М. Бабенко, В. І. Плisko, В. О. Сокурченко, В. В. Черней, Д. В. Швець, Г. Х. Яворська та інші [5-11]. Ученими апробовано різноманітні методики розвитку фізичних якостей, професійно важливих рис працівників, формування загальнопрофесійних, професійних і ключових компетентностей тощо [19-21]. Низка робіт присвячена вдосконаленню тактико-спеціальної підготовки

правоохоронців [13; 17; 18]. Дослідники стверджують, що належна організація тактичної підготовки працівників правоохоронних органів суттєво впливає на подолання проблем, які пов'язані із захистом життя і здоров'я правоохоронців під час виконання службових обов'язків, що передбачають контакт із правопорушником [3; 5; 6; 15].

Результати досліджень свідчать, що невдало сплановані та не ефективно виконані дії працівників поліції під час охорони громадського порядку, попередження та припинення злочинів призводять до втрат особового складу (травмування, поранення, загибель тощо). Наслідком цього, на думку Р. Т. Сімко [15] є відсутність практичних знань порядку дій в екстремальних ситуаціях, які виникають, а також у зв'язку з низьким рівнем тактичної, фізичної підготовленості та недостатнім рівнем сформованості особистісних рис.

У навчальній літературі зазначено, що тактична підготовка – одна зі складових професійної підготовки правоохоронців, головним завданням якої є опанування працівниками знань, умінь і навичок щодо забезпечення особистої безпеки під час виконання службових обов'язків [16]. Згідно з визначенням А. І. Черкашина, особиста безпека – це система організаційно-правових, фізичних і тактико-психологічних заходів, що надають можливість зберегти життя та здоров'я поліцейського, забезпечити високий рівень ефективності його професійних дій [18]. Особиста безпека є результатом реалізації комплексу заходів, спрямованих на зниження професійного ризику до реально можливого мінімуму, що дозволяє гарантувати збереження життя і здоров'я, нормальний психічний стан, дієздатність працівника поліції.

Вивчення наукових праць [1-6] дає підстави констатувати, що в умовах ризику важливим для правоохоронців є вчасний вибір і застосування засобів фізичного впливу, які відповідають ступеню загрози. За свідченнями низки вчених [8] формування професійних умінь і навичок майбутніх фахівців відбувається ефективніше завдяки практичній спрямованості освітнього процесу та застосування інноваційних методів навчання. З цього приводу вчені [15-18] рекомендують вводити в навчальні заняття з тактико-спеціальної підготовки курсантів ситуаційні завдання, розроблені на основі реальних ситуацій, серед яких наявні як стандартні, найбільш поширені, так і проблемні ситуації.

Вивчаючи педагогічні умови розвитку професійних навичок майбутніх поліцейських у процесі тактико-спеціальної підготовки, В. М. Монастирський [13] класифікував навички на: прості та складні (окремі автоматизовані рухи – приклад простих навичок; стрільба з пістолета – приклад складних навичок); за змістовно-функціональними особливостями (навички роботи з документами, навички аналізу обстановки й результатів дій); за психофізичними особливостями: сенсорні (такі, що забезпечують спостереження, огляд, перевірку документів, виявлення особливостей співрозмовника); розумові (швидке оцінювання обстановки, прийняття рішення, читання карти, планування); рухові (виконання прийомів затримання чи самозахисту, рух рук під час поверхневої перевірки, швидке вихоплювання пістолета з кобури та приведення його в бойову готовність); комплексні (навички спілкування, реагування на небезпечну ситуацію, роботи за комп'ютером). Учений класифікує загальні професійні вміння та навички у сферах, які необхідні поліцейському для виконання службових обов'язків за різних обставин і дій в екстремальних ситуаціях, на вісім груп: 1) навички постійної професійної пильності; 2) навички візуального випередження дій злочинця; 3) навички вибору тактично правильних дій; 4) навички забезпечення особистої безпеки; 5) навички маневрування, переміщення під час сутички; 6) навички поведінки правоохоронця в сутичці зі злочинцем; 7) здатність до колективної взаємодії; 8) навички тактики ведення переговорів зі злочинцем (комунікативні навички).

Необхідні вміння та навички починають формуватися в майбутніх працівників поліції на курсах первинної професійної підготовки (або під час навчання в закладі вищої освіти зі специфічними умовами навчання), а згодом – під час проведення занять у системі службової підготовки.

Мета роботи. Висвітлити особливості тактичної підготовки правоохоронців у контексті нової концепції діяльності Національної поліції України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Професійне навчання працівників Національної поліції України визначається низкою нормативних документів [1; 3; 5]. Відповідно до статті 72 закону України «Про Національну поліцію» система професійного навчання поліцейських складається з: первинної професійної підготовки; підготовки у заклад вищої освіти із специфічними умовами навчання; післядипломної освіти; службової підготовки.

Основи тактичної підготовки майбутнім правоохоронцям закладаються на курсах первинної професійної підготовки поліцейських, а надалі під час проведення занять у системі службової підготовки. Первинна професійна підготовка – це процес формування у слухачів спеціальних навичок, необхідних для виконання повноважень поліції, у тому числі формування умінь щодо зберігання, носіння, застосування і використання вогнепальної зброї.

Аналіз професійної програми первинної професійної підготовки поліцейських, яких вперше прийнято на службу в поліцію на посади інспекторів патрульної поліції, дає підстави констатувати, що типовим навчальним планом передбачено низку предметів, які утворюють нормативну та варіативну частини. Нормативна частина спільна для слухачів усіх підрозділів поліції та, відповідно до державного стандарту, складається із загально-професійної, професійно-теоретичної та професійно-практичної підготовки. Кожен предмет передбачає як теоретичні, так і практичні заняття. Тактична підготовка входить до блоку предметів професійно-практичної спрямованості. Під час навчання на курсах первинної професійної підготовки метою тактичної підготовки є набуття і вдосконалення поліцейським навичок практичного застосування теоретичних знань щодо правильного оцінювання конкретних подій з подальшим прийняттям правомірних рішень та психологічної готовності до дій у ситуаціях різних ступенів ризику; формування та вдосконалення рухових умінь і навичок, розвиток фізичних якостей та здібностей поліцейського з урахуванням особливостей його професійної діяльності.

Навчально-тематичним планом передбачено низку навчальних тем, послідовне опанування яких сприяє формуванню базових знань та умінь. Закріплення набутих знань та подальше формування вмінь і навичок із тактичної підготовки покладено на навчальні заняття за темою «Моделювання ситуацій службової діяльності». Змістом цієї теми передбачено моделювання різноманітних ситуацій, що поєднують використання набутих знань із руховими вміннями та навичками. Після виконання кожного ситуативного завдання важливим є проведення аналізу дій залучених до цього осіб та корегування їх поведінки. Якісне проведення занять за цією тематикою передбачає творчий підхід викладацького складу й

інструкторів до викладення навчального матеріалу.

З метою оновлення та закріплення знань, умінь і навичок працівників поліції, що необхідні для якісного виконання службових завдань передбачена така складова професійного навчання як службова підготовка поліцейських [1]. Навчання в системі службової підготовки поліцейських відбувається протягом усього періоду служби з урахуванням специфіки та профілю службової діяльності працівників. До системи службової підготовки належать такі види: функціональна, загальнопрофільна, вогнева, тактична та фізична підготовки.

Заняття зі службової підготовки проводяться відповідно до наказу керівника органу (закладу, установи) поліції про організацію службової підготовки на навчальний рік та згідно з тематичним планом і розкладом занять. Тематичний план розробляється з урахуванням особливостей та специфіки несення служби, оперативної обстановки в регіоні обслуговування, професійної майстерності поліцейських; розподілу годин за видами службової підготовки; орієнтовної тематики за видами службової підготовки. Залежно від категорій поліцейських кількість годин, що виокремлено на службову підготовку різниться. Для територіальних підрозділів поліції нормативними документами передбачено 119 годин на рік. Співвідношення годин за видами службової підготовки працівників, які належать до другої категорії поліцейських зображено на рис. 1.

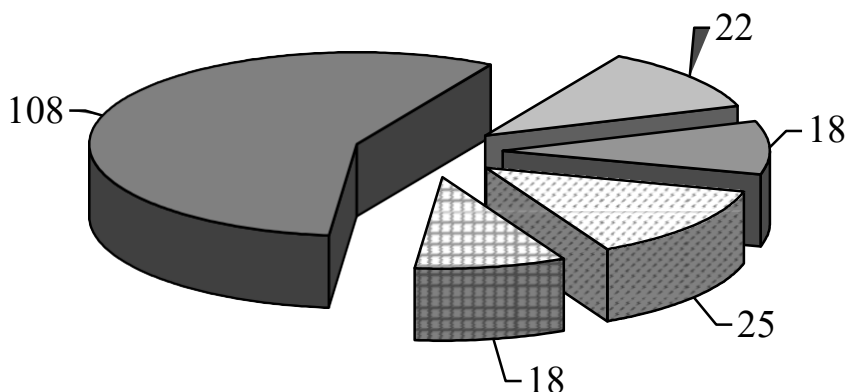
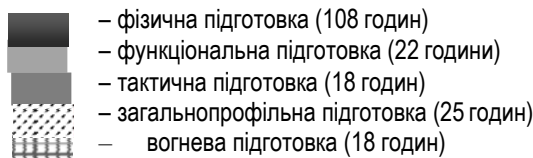

Рис. 1. Співвідношення годин за видами службової підготовки працівників, яких віднесено до другої категорії поліцейських, годин

У системі службової підготовки тактична підготовка проводиться протягом усього періоду служби поліцейського. Аналіз нормативних вимог дає підстави констатувати, що нова концепція діяльності Національної поліції України висуває підвищені вимоги до тактичної підготовленості працівників поліції, серед яких: сукупність спеціальних знань, рухових умінь, навичок і психофізичних якостей. У зв'язку з цим навчання з тактичної підготовки передбачає набуття та вдосконалення поліцейськими навичок щодо:

- збирання, узагальнення та аналізу інформації про оперативну обстановку, прогнозування розвитку подій, прийняття раціональних управлінських рішень;
- формування морально-психологічної стійкості до виконання службових завдань в особливих умовах;
- перевірки документів у підозрілих осіб, доставляння правопорушників до підрозділу поліції, зупинки та огляду транспортного засобу;
- огляду місць можливого перебування осіб, які переховуються від слідства і суду, ухиляються від виконання кримінального покарання;
- дій при виявленні вибухових пристроїв та речовин (у тому числі наркотичних);
- припинення групових порушень публічного (громадського) порядку та масових заворушень;
- затримання правопорушників (у тому числі озброєних, у будинках та на місцевості) як особисто, так і в складі наряду з правомірним застосуванням поліцейських заходів примусу;
- припинення протиправних дій за допомогою вогнепальної зброї, застосування та використання зброї в службовій діяльності (прийняття рішення про застосування та використання вогнепальної зброї, вибір цілі для знешкодження);
- володіння прийомом особистої безпеки в типових та екстремальних ситуаціях, у разі силового припинення протиправних проявів, а також у разі аварій, катастроф та інших надзвичайних ситуацій;
- ефективного застосування основних різновидів спеціальних засобів, які перебувають на озброєнні в органах поліції, та дотримання правил їх експлуатації та інших питань тактичної підготовки, які виникають у процесі службової діяльності.

Обсяг навчального часу, відповідно до нормативних документів для поліцейських другої категорії [11], становить 18 годин. При цьому передбачено, що навчання має бути практично спрямованим (не менше 90 відсотків загального навчального часу з цього виду підготовки) і розрахованим на набуття стійких навичок щодо дій поліцейських у звичайних умовах і в критичних ситуаціях. Заняття з тактичної підготовки проводяться на спеціально обладнаних тактичних містечках (полігонах), у тирах (стрільбищах) та спортивних залах (майданчиках). Під час проведення практичних занять слід

поліцейських екіпірувати озброєнням (страйкбольними або пейнтбольними приладами), спеціальними засобами індивідуального захисту та активної оборони, технічними засобами зв'язку тощо.

Оцінювання рівня тактичної підготовленості працівників передбачає виконання 5-ти тестових завдань. При цьому добірка ситуативних завдань вбачає розв'язання (наочну демонстрацію) поліцейським умовної ситуації службового характеру.

Напрямами удосконалення тактичної підготовки працівників поліції є розроблення ситуативних завдань, взятих із ситуацій реальної практичної діяльності, під час вирішення яких правоохоронці зазнавали труднощів, їх аналіз, систематизація відповідно до навчальних тем та моделювання можливих шляхів їх ефективного розв'язання під час проведення занять у системі службової підготовки.

Висновки. На підґрунті здійснених досліджень установлено, що до тактичної підготовленості працівників Національної поліції загалом та патрульної поліції зокрема висуваються підвищені вимоги. Зазначене обумовлено специфікою виконання службових завдань. Удосконалення тактичної підготовки працівників поліції на етапі первинної професійної підготовки передбачає постійне оновлення та використання ситуативних завдань, що максимально наближені до умов реальної професійної діяльності. Особливу увагу слід відводити тактиці комунікації поліцейського, формуванню умінь контролювати ситуацію та дії оточуючих людей без ескалації конфлікту. У системі службової підготовки слід проводити обговорення проблемних ситуацій службової діяльності та відпрацьовувати ситуативні дії, у яких працівники зазнавали труднощів під час виконання службових завдань.

Перспективи подальших досліджень полягають у необхідності обґрунтування, розроблення та змістового наповнення ситуаційних завдань, які використовують під час навчальних занять із тактичної підготовки в системі службової підготовки поліцейських.

Література

1. Бондаренко В. В. Службова підготовка як складова системи професійного навчання працівників Національної поліції України. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. 2017. Вип. 7 (89). С. 4–8. (Серія № 15 «Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)»). URL: <http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/123456789/20127/1/Bondarenko%20V.V..pdf>.
2. Бондаренко В. В. Формування готовності до професійної діяльності працівників підрозділів патрульної поліції. Професійна освіта: методологія, теорія та технології. 2017. Вип. 6. С. 91–108.
3. Бондаренко В. В. Особливості тактичної підготовки працівників підрозділів патрульної поліції. Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. 2017. Вип. 3. [Електронне видання]. Режим доступу – URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadped_2017_3_5. (Серія «Педагогіка»).
4. Бондаренко В. В. Професійна підготовка працівників патрульної поліції: зміст і перспективні напрями : монографія. Київ, 2018. 524 с.
5. Бондаренко В. В. Теоретичні і методичні основи професійної підготовки майбутніх працівників патрульної поліції : дис. ... док. пед. наук : 13.00.04. Чернівці, 2019. 651 с.
6. Бондаренко В. В. Формування рухових умінь та навичок курсантів вищих навчальних закладів МВС України у процесі занять зі спеціальної фізичної підготовки : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02. Чернівці, 2012. 219 с.
7. Бондаренко В. В., Данильченко В. А., Худякова Н. Ю., Чукреев П. В. Сформованість спеціальних умінь і навичок у майбутніх правоохоронців на етапі професійного становлення. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. 2019. Вип. 12 (120) 19. С. 20–27. (Серія № 15 «Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)»).
8. Бондаренко В. В., Пронченко К. В. Педагогічні умови застосування ситуаційних задач під час професійного навчання майбутніх працівників патрульної поліції. Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. 2018. № 1. С. 96–102.
9. Бондаренко В. В., Решко С. М., Ємчук О. І. Компоненти професійної компетентності працівників підрозділів патрульної служби Національної поліції України. Юридична психологія. 2016. № 2. С. 81–90.
10. Бондаренко В. В., Худякова Н. Ю., Давигора Ю. І. Практичні аспекти формування професійної компетентності працівників патрульної поліції. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. 2020. Вип. 5 (125) 20. С. 29–35. (Серія № 15 «Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)»). DOI 10.31392/NPU-nc.series.15.2020.5(125).05
11. Дідковський В. А., Бондаренко В. В., Кузенков О. В. Фізична підготовка працівників Національної поліції України : навч. посіб. Київ : Нац. акад. внутр. справ ; Кандиба Т. П., 2019. 98 с.
12. Зарубіжний досвід визначення рівня фізичної підготовленості працівників правоохоронних органів [Текст] : аналіт. огляд / [В. В. Бондаренко, В. А. Дідковський, Н. Ю. Худякова та ін.]. – Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2020. – 64 с.
13. Монастирський В. М. Педагогічні умови формування професійних навичок майбутніх правоохоронців у процесі тактико-спеціальної підготовки у вищих навчальних закладах МВС України : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Луганськ, 2007. 20 с.
14. Пліско В. І., Бондаренко В. В. Вплив системи поетапної підготовки на розвитку когнітивного критерію професійної готовності майбутніх працівників патрульної поліції. Вісник Черкаського університету. 2018. Вип. 14. С. 66–72. (Серія «Педагогічні науки»). Про Національну поліцію : Закон України від 2 лип. 2015 р. № 580-VIII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/580>.
15. Сімко Р. Т. Особливості формування особистісних рис суб'єктів до прояву психомоторних якостей в екстремальних умовах. Проблеми сучасної психології. Випуск 25. 2014. С. 441–452.
16. Тактико-спеціальна підготовка працівників ОВС України : навч. посіб. / [С. М. Банах, В. Р. Булачек,

І. С. Винярчук та ін.]. Львів : ЛьвДУВС, 2011. 300 с.

17. Усков С. В. Формування професійних умінь курсантів у процесі спеціальної техніко-тактичної підготовки у вищих навчальних закладах МВС України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.02 «Теорія та методика навчання» / С. В. Усков. – Київ, 2010. – 18 с.

18. Черкашин А. І., Акіменко Д. О., Бондаренко Я. Г. Тактико-спеціальна підготовка працівників патрульної служби міліції України : навч. посіб. Харків : ХНУВС, 2009. 272 с.

19. Kyslenko D., Bondarenko V., Yukhno Yu., Zhukevych I., Radzievskii R. Improving the physical qualities of students in higher educational establishments of Ukraine on guard activity via circular training. Journal of Physical Education and Sport. 2018. No. 18 (2). P. 1065–1071. URL: <http://efsupit.ro> (DOI: 10.7752/jpes.2018.s2159).

20. Kyslenko D., Bondarenko V., Plisko V., Bosenko A., Danylchenko V., Kuzmichova-Kyslenko Ye., Tylchik V., Donets I. Dynamics of security specialists' physical condition during professional training. Journal of Physical Education and Sport. 2019. No. 19 (2). P. 1099–1103. URL: <http://efsupit.ro> (DOI: 10.7752/jpes.2019.02159).

21. Plisko V., Doroshenko T., Prontenko K. Informational indicators of functional capacities of the body for teaching cadets from higher military educational institutions power types of sports. Journal of Physical Education and Sport. 2018. No. 17 (2). P. 1050–1054. URL: <http://efsupit.ro>. (DOI: 10.7752/jpes.2018.s2156).

References

1. Bondarenko, V.V. (2017). Sluzhbova pidhotovka yak skladova systemy profesiinoho navchannia pratsivnykiv Natsionalnoi politzii Ukrainy [Service training as part of a system of professional training for National Police staff of Ukraine]. Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M.P. Drahomanova, Scientific journal of the National Pedagogical University named after MP Drahomanov, 7(89), 4-8. Retrieved from <http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/123456789/20127/1/Bondarenko%20V.V..pdf> [in Ukrainian].

2. Bondarenko, V.V. (2017). Formuvannia hotovnosti do profesiinoi diialnosti pratsivnykiv pidrozdiliv patrolnoi politzii [Formation of readiness for the professional activity of the employees of the units of the patrol police]. Profesiina osvita: metodolohiia, teoriia ta tekhnolohii, Professional education: methodology, theory and technology, 6, 91-108 [in Ukrainian].

3. Bondarenko, V. V. (2017). Osoblyvosti taktychnoi pidhotovky pratsivnykiv pidrozdiliv patrolnoi politzii. [Features of tactical training of employees of patrol police units]. Visnyk Natsionalnoi akademii Derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy. Bulletin of the National Academy of the State Border Guard Service of Ukraine. 3. [Elektronne vydannia]. Rezhym dostupu – URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadped_2017_3_5. (Seriiia «Pedahohika»).

4. Bondarenko, V.V. (2018). Profesiina pidhotovka pratsivnykiv patrolnoi politzii: zmist i perspektyvni napriamy [Professional training of patrol police officers: content and promising directions]. Kyiv [in Ukrainian].

5. Bondarenko, V. V. (2019). Teoretychni i metodychni osnovy profesiinoi pidhotovky maibutnikh pratsivnykiv patrolnoi politzii (Dysertatsiia doktora pedahohichnykh nauk). Natsionalnyi universytet "Chernihivskiy kolehium" imeni T. H. Shevchenka Chernihiv [in Ukrainian].

6. Bondarenko, V.V. (2012). Formuvannia rukhovykh umin ta navychok kursantiv vyshchych navchalnykh zakladiv MVS Ukrainy u protsesi zaniat zi spetsialnoi fizychnoi pidhotovky [Formation of motor skills and skills of cadets of higher educational institutions of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine in the process of training on special physical training]. Candidate's thesis. Chernihiv [in Ukrainian].

7. Bondarenko, V. V., Danylchenko, V. A., Khudiakova, N. Yu. & Chukreiev, P. V. (2019) Sformovanist spetsialnykh umin i navychok u maibutnikh pravookhorontsiv na etapi profesiinoho stanovlennia. [Formation of special skills and abilities of future law enforcement officers at the stage of professional development.]. Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova. (Seriiia № 15 «Naukovo-pedahohichni problemy fizychnoi kultury (fizychna kultura i sport)»). Scientific journal of the National Pedagogical University named after MP Drahomanov. (Series № 15 "Scientific and pedagogical problems of physical culture (physical culture and sports)"). 12 (120) 19. 20-27. [in Ukrainian].

8. Bondarenko, V. V. & Prontenko, K. V. (2018) Pedahohichni umovy zastosuvannia sytuatsiinykh zadach pid chas profesiinoho navchannia maibutnikh pratsivnykiv patrolnoi politzii [Pedagogical conditions of application of situational tasks during professional training of future patrol police officers] Naukovi zapysky Ternopilskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Hnatiuka, Scientific notes of Ternopil National Pedagogical University named after Volodymyr Hnatiuk, 1, 96–102. [in Ukrainian]. Retrieved from: <http://dspace.tnpu.edu.ua/handle/123456789/9709>

9. Bondarenko, V. V., Reshko, S. M., & Yemchuk, O. I. (2016) Komponenty profesiinoi kompetentnosti pratsivnykiv pidrozdiliv patrolnoi sluzhby Natsionalnoi politzii Ukrainy [Components of professional competence of employees of patrol service units of the National Police of Ukraine]. Yurydychna psykholohiia, Legal psychology, 2, 81–90 [in Ukrainian] Retrieved from: <http://elar.naiu.kiev.ua/jspui/bitstream/123456789/1015/1/7.pdf>

10. Bondarenko, V. V., Khudiakova, N. Yu. & Davyhora, Yu. I. (2020). Praktychni aspekty formuvannia profesiinoi kompetentnosti pratsivnykiv patrolnoi politzii. [Practical aspects of formation of professional competence of patrol police officers]. Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova. (Seriiia № 15 «Naukovo-pedahohichni problemy fizychnoi kultury (fizychna kultura i sport)»). Scientific journal of the National Pedagogical University named after MP Drahomanov. (Series № 15 "Scientific and pedagogical problems of physical culture (physical culture and sports)"). 5 (125) 20. 29–35. (DOI 10.31392/NPU-nc.series.15.2020.5(125).05 [in Ukrainian].

11. Didkovskiy, V.A., Bondarenko, V.V., Kuzenkov, O.V. (2019). Fizychna pidhotovka pratsivnykiv Natsionalnoi politzii Ukrainy [Physical training of employees of the National Police of Ukraine]. Kyiv: Nats. akad. vnutr. sprav; Kandyba T.P. [in Ukrainian].

12. Bondarenko, V. V., Didkovskiy, V. A. & Khudiakova, N. Yu. (2020). Zarubizhnyi dosvid vyznachennia rinvia fizychnoi pidhotovlenosti pratsivnykiv pravookhoronnykh orhaniv [Tekst] : analit. ohliad. [Foreign experience in determining the level of

physical training of law enforcement officers [Text]: analyst. Review. Kyiv : Nats. akad. vnutr. Sprav. Retrieved from <http://elar.naiu.kiev.ua/bitstream/123456789/4907/1/%D0%9B%D0%B8%D1%82%D0%B2%D0%B8%BD%20%D0%92.%20%D0%92..pdf>

13. Monastyrskiy, V. M. (2007). Pedagogichni umovy formuvannya profesiynykh navychok maibutnikh pravookhorontsiv u protsesitaktyko-spetsialnoipidhotovky u vyshchykhnavchalnykhzakladakh MVS Ukrainy[Pedagogical Conditions of Formation of Professional Skills of Future Law Enforcement Officers in the Process of Tactical Special Training in Higher Educational Institutions of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine]. Candidate's thesis.Luhansk[in Ukrainian].

14. Plisko, V.I., & Bondarenko, V.V. (2018). Vplyv systemy poetapnoi pidhotovky na rozvytok kohnityvnogo kryteriiu profesiinoi hotovnosti maibutnikh pratsivnykiv patrolnoi politzii [Influence of the system of stage-by-stage training on the development of a cognitive criterion of professional readiness of future officers of the patrol police]. Visnyk Cherkaskoho universytetu, Bulletin of Cherkasy University, 14, 66-72 [in Ukrainian].

15. Simko R. T. (2014). Osoblyvosti formuvannya osobystisnykh rys subiektiv do proiavu psykhomotornykh yakosti v ekstremalnykh umovakh. [Peculiarities of formation of personal traits of subjects to the manifestation of psychomotor qualities in extreme conditions]. Problemy suchasnoi psykholohii. Problems of modern psychology. 25. 441 – 452.

16. Banakh, S.M., Bulachek, V.R., & Vyniarchuk, I. S. (2011). Taktyko-spetsialna pidhotovka pratsivnykiv OVS Ukrainy [Tactical and special training of police officers of Ukraine]. Lviv : LvDUVS. [in Ukrainian].

17. Uskov, S. V. (2010). Formuvannya profesiynykh umin kursantiv u protsesi spetsialnoi tekhniko-taktychnoi pidhotovky u vyshchykh navchalnykh zakladakh MVS Ukrainy [Formation of professional skills of cadets in the process of special technical and tactical training in higher educational institutions of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine]. Candidate's thesis. Kyiv. [in Ukrainian].

18. Cherkashyn, A. I., Akimenko, D. O. & Bondarenko, Ya. H. (2009). Taktyko-spetsialna pidhotovka pratsivnykiv patrolnoi sluzhby militsii Ukrainy. [Tactical and special training of employees of the patrol service of the police of Ukraine]. Kharkiv : KhNUVS. [in Ukrainian].

19. Kyslenko, D., Bondarenko, V., Yukhno, Yu., Zhukevych, I., & Radzievskii, R. (2018). Improving the physical qualities of students in higher educational establishments of Ukraine on guard activity via circular training. Journal of Physical Education and Sport, 18(2), 1065–1071. Retrieved from <http://efsupit.ro> (DOI: 10.7752/jpes.2018.s2159).

20. Kyslenko, D., Bondarenko, V., Plisko, V., Bosenko, A., Danylchenko, V., Kuzmichova-Kyslenko, Ye., Tylchik, V., & Donets, I. (2019). Dynamics of security specialists' physical condition during professional training. Journal of Physical Education and Sport, 19(2), 1099-1103. Retrieved from <http://efsupit.ro> (DOI: 10.7752/jpes.2019.02159).

21. Plisko, V., Doroshenko, T., & Prontenko, K. (2018). Informational indicators of functional capacities of the body for teaching cadets from higher military educational institutions power types of sports. Journal of Physical Education and Sport, 17(2), 1050-1054. Retrieved from <http://efsupit.ro>. (DOI: 10.7752/jpes.2018.s2156).

DOI 10.31392/NPU-nc.series 15.2020.7(127).11

Дакал Н. А.
старший викладач кафедри фізичного виховання
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

ПЛАВАННЯ ЯК ЗАСІБ ПОКРАЩЕННЯ ПСИХОФІЗИЧНОГО СТАНУ СТУДЕНТІВ

В статті проаналізовано вплив плавання на психофізичний стан студентів закладів вищої освіти. Встановлено, що у студентів спостерігається стрімка тенденція до зниження стану здоров'я, і як наслідок, збільшується кількість дітей, які за станом здоров'я належать до спеціальної медичної групи. Виявлено, що плавання є найбільш популярним видом спорту серед сучасної молоді. Розкрито поняття психофізична система тренування. Охарактеризовано вплив плавання не тільки на розвиток фізичних якостей, а й на покращення морфо функціональних та психічних показників людини.

Ключові слова: плавання, студенти, фізичні вправи, психофізичний стан.

Дакал Н. А. Плавание как средство улучшения психофизического состояния студентов. В статье проанализировано влияние плавания на психофизическое состояние студентов высших учебных заведений. Установлено, что у студентов наблюдается стремительная тенденция к снижению состояния здоровья, увеличивается количество детей, которые по состоянию здоровья относятся к специальной медицинской группе. Выведено, что плавание является наиболее популярным видом спорта среди современной молодежи. Раскрыто понятие психофизическая система тренировки. Охарактеризованы влияние плавания не только на развитие физических качеств, но и на улучшение морфо функциональных и психических показателей человека.

Ключевые слова: плавание, студенты, физические упражнения, психофизическое состояние.

Dakal N.A. Swimming as a means of improving the psychophysical state of students. The article analyzes the influence of swimming on the psychophysical state of students of higher educational institutions. It was found that students have a rapid tendency to a decrease in their health status, the number of children who, due to health reasons, belong to a special medical group, is increasing. It was revealed that swimming is the most popular sport among today's youth. The concept of psychophysical training system is disclosed. The influence of swimming not only on the development of physical qualities, but also on the